

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm Lei 6—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Dobânzile uzurare. — O punere la punct. — Cassa de împrumut pe gaj a agricultorilor și industriașilor. — Înlocuirea protestului. — Impozite. Legea timbrului. — Ante-proiectul noului Codice de Comerț al României. — *Jurisprudență:* Societate anonimă. Netnaintarea procesului verbal al adunării generale. Reprezentarea unei societăți comerciale în lichidare. Taxa de curiaj. Despăgubire pentru pierderea mărfii predate căilor ferate. Semnarea cambiei de soc. în nume colectiv. Judecătoria arbitrală. — *Cronică:* Acțiunea de concentrare a băncilor săcuiești. „Ajutorul” bancă de credit, comerț și economii s. a. în Tinca. Suprimarea taxei de import la porumb. Consultații medicale gratuite pentru asigurați. „Progresul Agricol” s. a. în Turda. Expansiunea Băncii Comerciale Italiene și Române. Modificarea legii de încurajare a industriei. Banca Românească Turda S. A. Prețul aurului și al argintului. — Cursul Valorilor la București.

Dobânzile uzurare.

La începutul anului curent Banca Națională a început o acțiune energetică pentru micșorarea dobânzilor. Cu această acțiune ne-am ocupat de repezite ori, aprobând măsurile reale ca de ex. sporirea reescontului, ce — durere — a rămas după zece luni în stadiu de promisiune numai în parte realizată; și criticând unele mijloace ce nu ni se păreau ducătoare la scop.

Deși volumul reescontului dela Banca Națională n'a sporit cu nici o centimă, deși împrumutul de stabilizare și refacere încă n'a ajuns la realizare și cu toate că avem un an economic mizerabil, fiind nevoiți să importăm porumb, — dobânzile au scăzut și chiar dacă scăderea dobânzilor nu este în întregime rezultatul acțiunii laudabile a conducerii Băncii Naționale, am fi nedrepți dacă nu am recunoaște acesteia meritul de a fi pornit acțiunea.

Această acțiune de scădere a dobânzilor în parte a reușit; s'au conformat circulațiilor Băncii Naționale băncile mari românești, ceea ce nu am putea spune

despre toate băncile mici și îndeosebi despre cele minoritare.

Dobânda uzuală azi ar fi 18—20% ceea ce însă nu împiedică unele băncuțe să calculeze 28—30%, ba chiar și 40%. Nu mai amintim de particulari cari calculează 100%, împrumutând banii, cu săptămâna și ziua! În special finiturile cele mai sărace sunt mai spolițate (Țara Moșilor).

Băncile mici minoritare nu se bucură de reescontul Băncii Naționale sau au un reescont atât de mic că nu se sînchisesc de eventuale represalii, iar alte bănci, — chiar și românești — renunță la reescont ca să poată percepe dobânzi cât de mari.

Dobânda uzurată nu poate avea nici o justificare, nici eventualele pierderi ce au avut de suferit unele bănci, mare parte în urma nepriceperii conducerii.

Desigur remediul cel mai eficace ar fi sporirea circulațiunii fiduciare, nu prin inflațiunea banenotelor, ci prin crearea unor noi resurse: împrumutul. Și până atunci nu înseamnă că este de tolerat uzura.

Noi am condamnat măsurile restrictive, și în special cele șicanatoare, proprii de a crea venituri ilicite unor organe, respective unor funcționari de stat, ca legea speculei, cerând abolirea ei, respective modificarea acestei legi. Iar în ceea ce privește regimul excepțional al chiriilor am accentuat că ameliorarea crizei de locuințe va începe abia atunci, când se va realiza o campanie serioasă și sistematică de construcții.

Desigur că atât timp cât va dăinui criza de numerar, dobânzile încă vor fi exagerate, căci în definitiv și 20% este o dobândă anormală, dar această dobândă

este justificată de împrejurările economice excepționale în care trăim. Factorii chemați desigur au mare vină că n'au fost în stare să amelioreze criza economică și că și în privința aceasta suntem cei mai rămași îndărăpt.

Incapacitatea sau imposibilitatea ameliorării situației generale economice însă nu îndreptățește spolierea îndeosebi a populației celei mai sărace, nemaipomenită decât doar în evul mediu.

Uzura a existat totdeauna, astăzi poate pe scară mai întinsă, pentru aceea mai toate legislațiile moderne au combătut-o, stabilind în același timp maximul dobânzii convenționale, ee se putea stipula.

În V. Regat nu este maximalizată nici astăzi dobânda convențională și nici nu este legiferată infracțiunea uzurei. În Transilvania situația de drept nu-i clară, deoarece conform legii VIII:1877 maximul dobânzii a fost stabilit la 8% anual, iar legea XXV:1883 a stabilit, ce se înțelege sub uzură prevăzând penalitățile. Aceste texte de legi însă, în urma împrejurărilor economice schimbate, au căzut în desuetudine, căci astăzi nu se poate lucra cu 8%, — dealtcum chiar legea de accelerare a modificat dobânda legală majorându-o în cele civile la 10% iar în cele comerciale la 12%. Chiar și jurisprudența admite perceperea dobânzilor mai mari decât 8% și în orice caz dobânda plătită de către debitor nu se mai poate pretinde înapoi.

Dat fiind cazurile amintite de noi, și fiind încurajată uzura de situațiunea economică precară, pe de altă parte factorii chemați fiind azi în imposibilitate de a ajuta piețele noastre cu numerar suficient, socotim că ar fi bine ca să se intervină pe cale legislativă stabilindu-se în conformitate cu împrejurările de astăzi dobânda convențională maximă, depășirea căruia să constituie infracțiunea uzurei.

În ceea ce privește cifra dobânzii maxime, avem indicațiune în cele stabilite de Banca Națională, dar mai bine ar fi să nu se stabilească o anumită cifră, ci să se lase la aprecierea justiției sau a unor organe anume create în vederea acestui scop. Aceste sunt de altcum chestiuni de detalii, esențialul este principiul, iar în ceea ce privește principiile legiferării uzurei pot servi de indicațiuni foarte prețioase legile ungare VIII:1877 și XXV:1883.

O punere la punct.

Congresul cooperativelor din Ardeal, ținut luna trecută la Cluj, a votat mai multe moțiuni, cuprinzând dezideratele cooperativelor.

Moțiunile votate le-am publicat în numărul nostru trecut.

Unele din dezideratele fixate de congres, neținând seamă de ajuns de stările de fapt din Ardeal și de rolul, pe care l-a avut și continuă a-l avea vechile noastre institute de bani, în viața economică a acestui colț de țară, se impune o punere la punct.

Congresul, în moțiunea sa către stat, cere ca creditul țărănesc să fie dat prin cooperatie și nu alături de cooperatie!

Iar în moțiunea „Către băncile surori capitaliste” se apelează la organizațiile de bancă existente: să dea mână de ajutor pentru preluarea datoriilor (?) ungurești și săsești de pe moșiile românești!

Se cere deci în moțiunea dintâiu un fel de monopol pentru cooperative, numai ele să poată aproba credite țărănești!

Ei bine, dezideratul acesta dovedește ignorarea activității și a trecutului băncilor noastre în Ardeal. El este nu numai practic inexecutabil, ci și irațional. Realizarea lui ar însemna desființarea, între altele, a actualelor bănci românești pe acțiuni, cari deși după formă sunt întreprinderi capitaliste, în fond au fost și sunt veritabile bănci populare, în prima linie în serviciul păturei țărănești a poporului nostru, căruia i-a făcut, îi fac și vor continua să-i facă și în viitor cele mai bune servicii, la satisfacerea trebuințelor sale de credit.

Iar ce privește preluarea datoriilor (corect a creanțelor) ungurești și săsești, de pe moșiile românești, băncile noastre desvoalță deja de zeci de ani în direcția aceasta o activitate din cele mai binefăcătoare în sinul poporului nostru și și-au aflat rostul existenței lor tocmai în aceasta activitate.

Dacă în cooperativele ce acum se organizează la noi, mai sistematic, băncile vor câștiga în aceasta activitate un tovarăș, rezultatele vor putea fi și mai bune.

O dorim aceasta cu toții.

Cassa de împrumut pe gaj a agricultorilor și industriașilor.*)

Instituția aceasta, de importanță pentru agricultori și care operează acum și în Ardeal, este prea puțin cunoscută la noi. Putem zice chiar, că de existența ei abia se știe ceva în Ardeal.

Socotim deci a face un lucru de folos și instructiv, dacă vom arăta, pe scurt, ce sunt aceste casse și cum operează.

*) Extras din „Curs complet de comerț și contabilitate” de C. Demetrescu.

Cassa de împrumut pe gaj s'a înființat prin legea din 15 Martie 1915, modificată în 1917 și 1919.

Scopul acestei case este să satisfacă nevoile excepționale de credit ale agriculturii și industriei.

Aceste case de împrumut funcționează în București pe lângă Ministerul de Finanțe, iar în provincie pe lângă fiecare administrație financiară sau sucursală sau agenție de la Banca Națională a României.

Cassa de credit are personalitate juridică și funcționează sub controlul și supravegherea Ministerului de Finanțe.

Administrația acestor Casse este încredințată unui Comitet compus astfel:

a) *In București* din: Guvernatorul Băncii Naț. a Rom. sau un delegat al Consiliului B. N. R., Directorul Creditului funciar rural sau un delegat al Consiliului de administrație, un mare agricultor și un mare industriaș, numiți de Ministrul de Finanțe prin Decret Regal. Comitetul este prezidat de Ministrul de Finanțe și în lipsă de Guvernatorul B. N. R.

b) *In capitalele de județ* din: administratorul financiar, inspectorul agricol sau în lipsă de un agricultor delegat de Ministrul de Finanțe, Directorul sucursalei sau agenției B. N. R., un proprietar agricol și un industriaș, numit prin Decret Regal, după recomandarea Comitetului central al Cassei de împrumut.

Comitetul județean își alege pe Președinte dintre membrii ce-l compun.

Cassele de împrumut pe gaj au dreptul să acorde împrumuturi pe termen fix, maximum de 6 luni agricultorilor și industriașilor, cari vor trebui să le garanteze cu averea lor.

Asupra acestei averi se acordă împrumuturi de cel mult:

a) 60% din valoarea produselor treerate, puse în magazii la moși sau docuri; porumb pus în pătule sau magazii; vin și fuică. La împrumuturile garantate cu aceste produse se plătește dob. 5%.

b) 50% din valoarea cerealelor semănate, prinse de rădăcini, puse în clăi sau șure, recolta neculeasă a viilor, materii prime sau în curs de fabricațiune, materii fabricate aflate în fabrică și depozit, vite, mașini, unelte, etc. Dobânda la aceste împrumuturi este de 6%.

De asemenea Cassele de împrumut mai acordă împrumuturi agricultorilor și industriașilor pe gaj de efecte publice ca: titluri de rentă ale Statului român, scrisuri funciare urbane sau rurale, bonurile Cassei rurale, obligațiuni comunale și județene.

Pentru aceste împrumuturi dobânda percepută este de asemenea de 6%.

Limita până la care se pot acorda asemenea împrumuturi se fixează de Comitetul Central al Casei de împrumut.

Cassele de împrumut pe gaj își obțin fondurile dela Stat, care se împrumută la rândul său dela B. N. R. în acest scop cu 5% pe an.

Ele acordă împrumuturi agricultorilor cu o dobândă de 5—7%, de regulă cu 6%, percepută semestrial. Diferența între 3% și 6% reprezintă chetuelile și riscurile Cassei de împrumut pe gaj.

În acest scop agricultorul care voiește să obțină un asemenea împrumut, face o cerere Cassei de împrumut pe gaj respective, arătând scopul împrumutului, precum și averea ce o gajază Cassei.

Aceste cereri se cercetează de Comitetul Cassei de împrumut pe gaj, care, dacă le găsește întemeiate, delegă prin Proces Verbal încheiat special în acest scop, ca 2 membri să se transporte la fața locului spre a constata existența și valoarea gajului propus. Pe lângă acești delegați poate fi și un expert.

Pe baza Procesului Verbal de expertiză, încheiat de membrii delegați se acordă împrumutul întocmindu-se un Contract de împrumut pe gaj, care se va întabula (înscris) după cererea Cassei de împrumut de către Primăria comunei respective în registrul de întabulări, precum și la Tribunalul respectiv. Aceste înscrisuri se menționează și pe originalul Contractului de împrumut pe gaj.

Actul de gaj prin simpla viză a administratorului financiar are puterea actului autentic.

În caz de neplată, Cassa de împrumut pe gaj poate scoate în vânzare bunurile gajate ale debitorului, fiind privilegiată față de oricare alți creditori.

Prin lege se iau severe măsuri și se aplică pedepse atât primarilor care dau certificate false, cât și debitorilor, care ar vinde gajul.

De altfel gajul rămâne în vigoare ori unde s'ar afla bunul gajat (Dreptul de suită).

La noi în Ardeal cassele acestea fac numai în măsură restrânsă operațiuni, deși dobânzile sunt foarte reduse, în comparație, cu cele ce se încasează de bănci.

Cauza este deoparte că jărănimea află costisitoare expertizele de evaluare, ce trebuie făcute necondiționat, iar de altă parte termenul de 6 luni, pe care se pot obține împrumuturile, este prea scurt, în comparație cu durata împrumuturilor dela băncile particulare și dela cooperative.

Se mai aud plângeri și în privința prea numărului de formalități, ce trebuiesc îndeplinite.

Inlocuirea Protestului.

Privind listele de proteste cari de câțva timp cad ca un potop pe capul comercianților și industriașilor noștri, te găsești uneori în situațiunea de a te întreba:

Nu dispunem oare și noi de mijloace legale pentru înlocuirea actelor de protest ale cambiilor?

Dacă pentru francezi și germani răspunsul n'ar putea fi decât negativ, noi românii putem răspunde hotărât, da. Răspunsul acesta reese lămurit din art. 331 c. com.

Căci ceea ce este principialmente necesar de știut în cazul alcătuirii actului de protest, e că efectul a fost prezentat celui în drept la plată și că plata a fost refuzată.

De ce se face acel act? Pentru a se păstra dreptul de regres (nu de recurs) în contra giranților. Așa dar cambiile numite bilete la ordin, negirate, nici nu trebuiesc protestate.

Prin art. 333 c. com. sunt scutite de protest, — **păstrându-se toate drepturile de acțiuni cambiale** — și acele efecte cari au pe ele clauzele „fără protest“, fără cheltueli sau altele asemănătoare, scrise de către debitor deodată și alături cu semnătura sa, fără însă ca acestea să dispenseze pe purtător (beneficiar) de prezentarea acelor cambii pentru acceptare sau plată.

Dispozițiunea aceasta a fost împrumutată de noi din cod. com. francez, care nu cere însă prezentarea și lipsește complect din legislația germană și italiană. Dar să revenim la înlocuirea protestului. Cum se face această înlocuire?

După codul nostru de comerț art. 331 al II corespunzător în parte art. 307 din codul com. italian după care a fost tradus, substituiriunea actului de protest autentic, se poate face, dacă posesorul consimte și dacă debitorul e știutor de carte întrucât e absolută nevoie de semnătura s'a în două feluri:

I. Printr'o declarație scrisă, chiar pe efect și

II. Printr'o declarație scrisă pe un act separat.

Această declarație **sub semnătură privată**, trebuie investită în ambele cazuri cu dată certă și prezintă un deosebit avantaj prin faptul că investirea poate fi valabil făcută nu numai în termenul obișnuit cerut pentru protest, ci și după trecerea acestuia, în interval de 24 ore.

Data certă se obține ca pentru toate inscripțiunile prin transcrierea fie chiar rezumativă a actelor într'un registru public (art. 1182 c. civ.).

În cazul, că declarația se va face pe cambie direct, va cuprinde mențiunea — semnată de debitor — că polița i-a fost prezentată la plată, fără ca aceasta să fie făcută, arătând și motivul, iar în cazul că declarația se va face pe act separat va cuprinde sub pedeapsă de nulitate cele cuprinse în art. 328 c. com. și anume:

I. Coperirea exactă a ambelor fețe ale cambiei când aceasta există sau o descriere cât mai completă a ei, atunci când a fost pierdută ori furată și când nu există duplicat sau copie.

II. Numele persoanei în contra căreia s'ar fi făcut protestul.

III. Somația adresată persoanei contra căreia protestul s'ar fi făcut, obiectul somațiunei, locul și data la care s'a făcut o astfel de somațiune și

IV. Răspunsul persoanei contra căreia s'ar fi făcut protestul.

De netăgăduit este, că acest sistem e mult mai simplu și printr'ânsul se pot păstra cu exactitate aceleași drepturi ca și prin protest, înlăturându-l însă pe acela cu tot cortegiul său de formalități autentice, cheltueli și atâtea alte desagramente.

Englezii nici nu cunosc proteste cambiale decât pentru polițele cu circulațiune externă.

Pentru cele interne protestul este înlocuit foarte simplu printr'o mențiune pe poliță semnată de principalul obligat sau în caz de refuz al acestuia, prin constatarea celui ce i-o prezintă.

În Belgia protestul se face în majoritatea cazurilor de către agenții poștali.

La noi și în privința protestului autentic se face o excepție însemnată prin codul cooperației, care prin art. 227 dispune ca efectele emise în ordinul instit. cooperative având val. până la 10.000 Lei, se vor protesta **pentru lipsă de plată**, la Primăria sediului cooperativei, iar pentru sume mai mari la Judecătoria din al lor circumscripție, la sate.

Sunt de părere că dispozițiunile art. 331 c. com. se pot aplica și efectelor emise în ord. instituțiilor cooperative **dela orașe**, întrucât codul coop. deși ca orice lege specială este de strictă interpretare, nu poate modifica însă codul comercial de ale cărui prevederi e bine să ne folosim într'o cât mai largă măsură, înlăturând astfel o formalitate învechită cum e protestul.

(Revista de comerț și contabilitate).

Alexandru Oheju.

Impozite. Legea timbrului.

Impozit pe echivalent. — Societăți anonime și cooperative. — Imobile. — Sunt supuse la taxe pe echivalent.

Din textul categoric al art. 16 § 2 al legii timbrului reese clar, că pe lângă bunurile de mână moartă propriu zise de care se ocupă în § 1, legiuitorul a înțeles să supună la impozitul pe echivalent și bunurile imobile ale soc. pe acțiuni și cooperative.

Aceasta rezultă, în mod evident și din expunerea de motive a legii care, explicând că impozitul nou creat, prin art. sus menționat este o compensațiune acordată fiscoi pentru pierderile ce încearcă prin imobilizarea perpetuă sau pe un timp foarte îndelungat a bunurilor de mână moartă, pe de o parte enumără între aceste bunuri și imobilele soc. pe acțiuni și cooperative de orice fel, cu personalitatea juridică, iar pe de altă parte arată c'a făcut o distincțiune între aceste bunuri și bunurile de mână moartă propriu zise, aparținând comunelor, bisericilor, etc., impunându-le pentru motivul că nu sunt sustrate în mod absolut circulației la impozit mai mic de 0'30 la sută la cât sunt impuse celelalte bunuri de mână moartă propriu zise.

Prin urmare din punct de vedere a legii timbrului în denumirea generală „bunuri de mână moartă“ cuprinzându-se și imobilele soc. pe acțiuni și cooperati-

velor și în tot cazul fiind expres prevăzut de lege, ele vor fi impuse la impozitul pe echivalent de 0·12 la sută, indiferent — întrucât legea nu distinge — dacă acele bunuri au fost destinate mai curând sau mai târziu vânzării.

Restituirea taxelor. — Jurnal de adjudecare. — Nu se pot restitui taxele.

Art. 51, § 7, al. 4 din legea timbrului prevede că impozitul proporțional nu se restituie părților cari renunță la actul pentru care impozitul a fost plătit, dacă actul a fost autenticat.

Conform acestei dispozițiuni, jurnalul tribunalului de adjudecare definitivă constatând în mod autentic vânzarea imobilului urmărit, nu se mai poate cere restituirea impozitului plătit pentru această vânzare.

Ipotecă. — Modificare în ce privește imobilele ipotecate. — Ce impozit se percepe.

Din combinațiunea alineatelor 2 și 4 ale art. 15 § 1 din legea timbrului, rezultă că impozitul proporțional de 1·20 la sută asupra valorii creanței la care sunt supuse actele de ipotecă, cuprinde în el impozitul invariabil de 0·50 la sută prevăzut de art. 14, § 8, pentru creanța garantată prin ipotecă, iar pe de altă parte un impozit special de 0·70 la sută pentru garanția ipotecară propriu zisă.

Așa fiind dacă ulterior printr'un act adițional se extinde ipoteca și asupra altora imobile decât cele cuprinse în actul original de ipotecă, la acest act se va percepe numai impozitul de 0·70 la sută convenit pentru noua garanție ipotecară obținută, iar nu și impozitul de 0·50 la sută pentru creanța în sine, care fiind perceput cu ocaziunea primului act de ipotecă, nu mai poate fi perceput a doua oară.

Acelaș impozit de 0·70 la sută se va percepe și în cazul înlocuirii imobilului ipotecat prin altul.

Impunerea societăților fuzionate. — Instrucțiuni de aplicare a legii de modificare a art. 14.

Cu privire la impunerea societăților fuzionate s'au dat următoarele dispozițiuni:

Când prin fuzionare se formează o societate nouă, impozitul de 1% se datorează la capitalul tuturor soc. fuzionate, indiferent dacă aportul este în numerar sau în imobile, drepturi reale, concesiuni, etc.

În caz de fuzionare a două sau mai multe societăți anonime din care una își păstrează individualitatea și prin fuzionare absoarbe pe celelalte, impozitul de 1 la sută datorat se va percepe numai la capitalul societăților absorbite. Și într'un caz și în altul dacă cu ocaziunea fuzionării se face și sporire de capital prin noi aporturi, aceste aporturi se vor taxa cu 1 la sută

dacă vor consta din numerar, obiecte corporale sau incorporale, brevete etc., sau cu 5 la sută dacă vor consta în imobile, drepturi reale, concesiuni, drepturi de redevență etc.

Când prin fuzionare se formează o societate nouă, impozitul de 0·50 pentru emiterea acțiunilor se va percepe la întreg capitalul societăților fuzionate.

În caz de fuzionare a două sau mai multe societăți anonime din cari una își păstrează individualitatea, dacă cu această ocaziune se emit acțiuni noi pentru întreg capitalul rezultat prin fuziuni impozitul de 0·50 la sută datorat cu această ocazie prin modificarea adusă art. 14 se va percepe la întreg capitalul. Dacă însă nu se emit acțiuni decât pentru capitalul absorbit, impozitul de 0·50% se va percepe numai la acest capital.

Cambii la vedere. — Plata timbrului 0·50%.

Cambiile cu scadență la vedere se vor impune cu 0·50%, întrucât ele poate fi înfățișate după voința beneficiarului ori când chiar la un termen mai mare de 6 luni (art. 305 codul comercial).

Societăți anonime. — Constituire. — Cum se taxează. — Sporiri de capital.

Art. 132 și 138 codul comercial prevăzând că constituirea și autorizarea de funcționare a soc. anonime și în comandită pe acțiuni este subordonată condițiunei ca întreg capitalul social să fie subscris și trei zecimi din acest capital să fie vărsat, urmează că nu se vor putea socoti drept capital social decât sumele efectiv subscrise la constituirea acelor societăți, iar nu și sumele ce prin actul constitutiv se prevede că se vor subscrie ulterior, acestea neputând fi considerate decât ca o sporire a capitalului inițial.

Față de acest principiu impozitul proporțional de 13 prevăzut de art. 14 § 1 din legea timbrului pentru acțiunile societăților anonime sau în comandită cum și acelaș impozit prevăzut de art. 15 § 7 pentru capitalul social al menționatei societăți se va aplica numai la capitalul subscris la autorizarea lor de funcționare, cum expres prevede art. 14, § 1 al. 4, restul capitalului arătat în actul considerat ca o sporire de capital urmând a fi impus conform art. 14 § 1 al. 4 și 15 § 7 al. 12 în termen de trei luni dela deschiderea subscripției lui.

Dacă pentru aceste sporiri de capital se vor fi plătit totuși impozitele convenite fiscului chiar dela constituirea societăților, această plată anticipată a unor impozite nedatorate încă, nu ridică dreptul fiscului de a cere diferența ce i s'ar cuveni, dacă în momentul când obligațiunea plății acestor impozite ia ființă, legea în vigoare prevede un impozit mai mare decât cel plătit.

Ante-proiectul noului Codice de Comerț al României.

Cartea I.

Despre comerț în general.

(Urmare).

CAP. XVI.

Biletul la ordin.

Art. 273. — Biletul la ordin va conține:

1. Denumirea titlului, inserat în chiar textul și exprimat în limba întrebuițată pentru redactarea acestui titlu;
2. Promisiunea pur și simplu de a plăti o sumă determinată;
3. Arătarea scadenței;
4. A locului unde trebuie să se facă plata;
5. Numele aceluia care sau în ordinul căruia trebuie să se facă plata;
6. Arătarea datei și a locului unde biletul la ordin este scris;
7. Semnătura aceluia care a emis titlul.

Art. 274. — Titlul în care una din enunțările articolului precedent lipsesc, nu valorează ca bilet la ordin, afară de cazurile determinate prin aliniatele următoare:

1. Biletul la ordin a cărui scadență nu este arătată, este considerat ca plătit la vedere;
2. În lipsa de arătare specială, locul de creație a titlului este socotit a fi locul de plată și în același timp, locul domiciliului subscriitorului;
3. Biletul la ordin care nu arată locul creației sale, este considerat ca scris în locul desemnat alături de numele subscriitorului și în lipsă de desemnarea locului, la domiciliul subscriitorului.

Art. 275. — Biletului la ordin sunt aplicabile întrucât nu sunt incompatibile cu natura acestui titlu, dispozițiile relative la poliță și privind:

... andosarea, avalul, scadența, plata, recursul pentru neplată, plata prin intervențiune, copiiile, falsificările și alterările, prescripțiile, socotirea termenelor și interzicerea termenului de grație, conflictele de legi.

Sunt deasemenea aplicabile biletului la ordin dispozițiile art. 185 și 208, precum și art. 186, 187 și 188, 189 din prezentul cod.

Art. 276. — Subscriitorul unui bilet la ordin este obligat în același mod ca și acceptantul unei cambii.

Biletele la ordin plătibile la oarecare dată dela vedere, trebuie să fie prezentate la viza subscriitorului, în termenele fixate de art. 204.

Termenul dela vedere curge dela data vizei semnate de subscriitor pe bilet. Refuzul subscriitorului de a viza va trebui să fie constatat printr'un protest, al cărui dată servă ca punct de plecare al termenului dela vedere.

Titlul XII.

Despre ordinul în produse sau mărfuri.

Art. 277. — Ordinul în produse sau mărfuri este o poliță și se regulează de pe dispozițiile relative la

cambie, cu rezerva modificărilor cuprinse în articolele următoare.

Art. 278. — Ordinul în produse sau mărfuri trebuie să cuprindă numirea de poliță sau ordin în produse sau mărfuri, cuprinsă în textul înscrisului, și să arate natura produselor sau mărfurilor de predat, calitatea și cantitatea ei.

Art. 279. — În ordinul în produse sau mărfuri se va hotărî epoca când va trebui să se facă predarea.

În lipsă de asemenea lămurire, calitatea de poliță va fi exclusă, cu rezerva efectelor obligațiunilor de pe natura lor civilă sau comercială.

Art. 280. — După trecerea termenului fixat în ordin, posesorul va avea facultatea de a-l executa sau prin încărcarea mărfurilor, pe apă sau pe uscat, sau prin strămutarea acestei mărfi în alte locuri de depozit, sau în alte magazine.

Dacă posesorul vrea să o păstreze în depozitele sau magazinele unde ea se găsește după trecerea termenului fixat în ordin, mărfurile vor rămâne pe socoteala și riscul său.

Art. 281. — În lipsă de convențiuni speciale cheltuielile predării, sau de pe cazuri, acelea ale măsurării sau ale cântăririi, vor fi în sarcina creditorului, căruia va trebui să se facă predarea.

Art. 282. — Prețul mărfii nepredată se va regula, întrucât privește plata despăgubirilor, de pe cursul pieței la locul și la timpul hotărît pentru predare.

Cursul se va regula de pe dispozițiile cuprinse în art. . . . .

JURISPRUDENȚĂ.

Societate anonimă Neînaintarea procesului verbal al adunării generale Dacă nu se înaintează Tribunalului competent procesele verbale ale adunării generale, în conformitate cu art. 221 punct 1 al codului com. membrii Consiliului de administrație (direcțiunii) și nu direcțiunea vor fi pedepsiți cu amendă (C. de A. Cluj, S. I. No. C. I. 1018/68/928 din 18 Mai 1928).

Reprezentarea unei societăți comerciale în lichidare. În timpul lichidării unei societăți în nume colectiv administrația și dreptul de a reprezenta societatea, în conformitate cu art. 111 Cod. com., — trece lichidatorilor numiți și în consecință orice acțiune în justiție, pentru societate sau contra societății, nu se poate exercita decât de lichidatori. (C. de A. Cluj, S. II. No. C. II. 637/9/927).

Taxa de curtaj. Curtierul are drept la taxa de curtaj și dacă nu a făcut altceva, decât a numit pe vânzător și obiectul și în urma acestora cumpărătorul vizitând pe vânzător, târgul s'a încheiat între dânsii. (C. de A. Cluj, S. I. No. 3504/12/925 din 13 Iulie 1926).

Despăgubire pentru pierderea mărfii predate căilor ferate. În conformitate cu art. 394, 395 Cod. com. dovada oricărei convențiuni de transport pe calea ferată este scrisoarea de trăsură, care conținând numele destinatarului, aceasta este și persoana îndividuată de a dispune de marfă cum și de drepturile ce decurg din contractul de transport. În conformitate cu dispozițiile art. 407 Cod. com. de îndată ce mărfurile predate pentru transport ajung la destinație, destinatarul e liber de a exercita față de căraș, în numele său propriu, toate drepturile derivând din contractul de transport, indiferent dacă destinatarul lucrează în interes propriu sau pentru altul. (C. de A. Cluj, S. III. 33/13/1928 din 14 Mai 1928).

Semnarea cambiei de o soc. în nume colectiv. În conformitate cu dispozițiile art. 90 Cod. com. care prevede că un asociat care are dreptul de a reprezenta soc. în nume colectiv în raporturile cu terții, prin actele făcute de el obligă societatea. În consecință cambia nu se poate considera ca lipsită de semnătura emitentului, dacă unul dintre membrii societății în nume colectiv având dreptul de a reprezenta societatea în raporturile cu terții a scris cu mâna proprie numele firmei sub parafa aceluia, fără a adăuga numele său. (C. de A. Cluj, S. III. No. C. III. 2570/14/1927 din 24 Martie 1928).

Judecătoria arbitrală. În conformitate cu dispozițiile art. 767 și următorii pr. civ. cât și cu dispozițiile art. 94 lit. b al legii LIX : 1881, Judecătoriile arbitrale sunt competente a judeca procesele ivite în afaceri comerciale între comercianți dacă părțile s'au supus în scris în mod expres fie la încheierea afacerii, fie mai târziu; sau dacă afacerea s'a făcut prin mijlocirea unui agent îndreptățit și dacă părțile au acceptat fără excepție scrisoarea de obligo a agentului înmânată de el, și conținând stipularea competenței judecătoriale de bursă. Declarația de arbitraj semnată numai de o parte este a se considera de o simplă declarație unilaterală, o ofertă, care nefiind acceptată de cealaltă parte contractantă nu poate produce efectele unei convențiuni sinalagmatice. (I. C. de Cas. și Just. Dec. No. 449/928).

CRONICĂ.

Acțiunea de concentrare a băncilor săcuiești La inițiativa directorului general Bocsánczy L. dela „Cassa de păstrare și banca de credit clujană” din Cluj și sub egida acestei bănci, este vorba să se înființeze, prin fuziunea a 9 bănci săcuiești, un institut de credit fonciar, chemat să provadă poporul din săcuime cu împrumuturi ipot. pe amortizare și să alimenteze cu creditele necesare întreprinderile industriale și comerciale săcuiești.

Noua bancă, precum se anunță, va dispune de capitaluri importante și în fruntea ei vor ajunge specialiști de prima forță. Sediul noii societăți va fi Tg. Mureșul ori Brașovul.

Ajutorul⁴ bancă de credit, comerț și economii s. a. în Teaca (jud. Cluj) a lansat cu data de 21 Sept. a. c. un prospect de emisiune pentru sporirea capitalului social la Lei 1,000.000—. Terminul pentru închiderea subscripțiunii este 15 Dec. 1928 și cursul de emisiune este fixat pentru acționari cu Lei 500 pentru neacționari cu Lei 530.

Suprimarea taxei de import la porumb. În vederea lipsei generale de porumb în țară, datorită secetei, Delegația economică a guvernului a decis, sub prezidenția ministrului prezident Vintilă Brătianu, desființarea taxei vamale de import la porumb și anume până la 1 Mai 1929. Taxa era de 90 bani aur sută de Kilograme sau Lei 3240 pro vagon.

Consultații medicale gratuite pentru asigurați. După exemplul Americii au introdus și în Europa și anume în Germania, Elveția și Ceho-Slovacia, câteva bănci de asigurare, consultațiile medicale periodice gratuite pentru asigurații lor.

Din 3 în 3 ani societățile de asigurare, cari au adoptat acest sistem, liberează asiguraților, deodată cu biletul de premii plătit, câte un „Bon” în baza căruia asigurații, după alegerea sa, poate să ia o consultație la ori care medic, consultație, pe care apoi o plătește, societatea de asigurare în baza Bonului.

Consultația este facultativă și rezultatul ori și care ar fi el, nu are nici un efect asupra asigurării însăși.

Societățile de asigurare nu fac altceva decât că recomandă asiguraților lor să se supună unei consultații. Aceasta de sine înțeles, în prima linie, în interesul lor propriu și nu mai puțin și a societății asigurate, care are cel mai mare interes să profundească, cât mai mult, durata vieții asiguraților lor.

O comunicare a rezultatului consultației medicale către societatea de asigurare nu este cerută.

„Progresul Agricol” s. a. în Turda este firma unei noue fabrici, chimice și de gunoi artificial, întemeiată în orașul amintit, cu capital social de Lei 100.000—.

Membrii direcțiunii sunt dnii: D. N. Teodoriu, Grig. Sârbu, Victor Fodoreanu, Ioan Murgău, Pavel Cismaș, Grig. Bozdog și Dr. Ioan Boeriu.

Expansiunea Băncii Comerciale Italiene și Române continuă. În curând va deschide o sucursală și în Brașov, prin care intenționează să atragă în sfera sa de interese puternica clientelă, mai ales industrială, din Țara Bârsei.

Modificarea legii de încurajare a industriei. Constatându-se că actuala lege pentru încurajarea industriei naționale nu mai corespunde nevoilor vremii, ministerul de industrie și comerț a decis complectea ei modificare.

La direcțiunea generală a industriei, o comisiune specială cercetează legiuirile similare străine și pregătește materialul necesar modificărilor, ce vor fi introduse în lege.

Se vor acorda și mai departe reduceri de transport pe C. F. R. la tariful vamal, impozite mai mici etc., însă numai acelor industrii de folos obștească și a căror producțiune prezintă un procent mai ridicat în raport cu nevoile de consum ale populației. De asemenea mașinile necesare acestor industrii vor fi scutite de vamă la import.

O încurajare specială va mai fi acordată fabricelor de pluguri și unelte agricole ce se vor înființa.

Fabricile ce lucrează obiecte de lux sau nefolositoare nu se vor mai bucura de avantajile legii.

Se va mai introduce în lege un articol, care va obliga autoritățile publice, să prefere industria românească chiar dacă prețul cerut e mai mare (cu 5 sau 10 la sută), la licitațiile ce se vor ține pentru diferite lucrări.

Banca Românească Turda S. A. este firma unei noi întreprinderi bancare înființată în Turda, cu capital social de 5 milioane Lei, ce se compune din 50 mii acțiuni, cu nominal de 100 Lei. Membrii direcțiunii: Ioan Taraș, Ștefan Pop, Vasile Candrea, Dr. Ioan Boieriu, Dr. Gheorghă Onișca, Iovian Mureșan, Dr. Remus Pașca, Dr. Mihai Moldovan, Dr. Vasile Meșter și Teodor Oșel.

Prețul aurului și al argintului a fost fixat, de Comisiunea specială a Ministerului de industrie și comerț, pe intervalul dela 1—15 Oct. a. c. și pentru transacțiunile din consumul intern cu Lei 109.340 pro un Kgr. aur și Lei 2822 pro un Kgr. argint.

Cursul Valorilor la București

la 4 Octombrie 1928.

EFECTE

	Dob. anuală	Cursul
Rentă 1913 original	4 ¹ / ₂	180—200
Rentă 1913 duplicate	4 ¹ / ₂	90—105
Scris Rurale	5	54—55
Scris Urb. București	5	55—55 ¹ / ₄
Scris Urb. Iași	5	53 ¹ / ₂ —54 ¹ / ₂
Comuna București	4	60—65
Comuna București	5 ⁰ / ₁₀	70—75
Imprumutul Național 1916	5	72—73
Imprumutul Unirii 1919	—	63 ¹ / ₂ —64
Imprumutul Refacerii 1920	5	64 ¹ / ₂ —65
Renta împrumutării	5	58 ¹ / ₄ —58 ³ / ₄
„ 1903 original	5 ⁰ / ₁₀	140—150
„ 1903 duplicate	5 ⁰ / ₁₀	90—95

BĂNCI

	Val. nom.	Cursul
Banca Națională	500	13450—13500
Marmorosch Blank & Cie	500	1540—1550
Românească	500	1170—1180
pui	500	1010—1020
De Scont	500	420—430
Comerc. Română	500	1500—1600
Credit Român	500	1255—1270
Generală	500	780—790
Viticola	500	455—465
Comerț Craiova	500	1000—1050
Com. Ital. și Rom.	500	770—780
Albina Sibiu	500	1100—1150
Carpaților	500	400—410
Franco-Română	500	320—340

ASIGURĂRI

Dacia-România	2000	7000—7200
Națională	500	1000—1050
Generală	500	2650—2750
Agricola	500	1010—1025
Steaua României	500	950—1000
Prevederea	200	290—300
Soc. Urania	1000	1500—1600

PETROLIFERE

Steaua Română	500	1680—1700
Astra Română	500	3175—3200
Speranța opt.	500	1350—1400
Speranța pui	500	775—825
Petrol Blok	500	315—320
Petrolul Rom. opt.	500	825—850
Petrolul Rom. (pui)	500	425—450
I. R. D. P. opt.	500	425—450
I. R. D. P. III vărs.	500	320—350
Concordia	250	1320—1350
Creditul Minier	500	1220—1230

DIFERITE SOCIETĂȚI

Reșița	500	920—925
C. Tramv. Buc.	500	1150—1160
Govora-Călimănești purtător	200	260—270
Govora-Călimănești nom.	200	260—275
Cartea Românească	500	470—480
Creditul Technic purt.	500	490—500
Creditul Technic nom.	500	490—500
Letea opt.	500	1110—1125
Clădirea Românească	500	960—975
Mica ex. cup.	500	735—745
Carpatina	500	960—1000
Credit Industrial	1000	1070—1080

MONEDE EFECTIVE

Dolari	164·00—164·25
Sterline	800·00—803·—
Lirete	8·63—8·67
Cor. cehe	4·88—4·92
Franci francezi	6·44—6·47
Franci belgieni	4·53—4·58
Franci elvețieni	31·60—31·80
Mărci germane	39·25—39·50
Zloți	18·25—18·50
Șilingi austr.	23·25—23·40
Pengő	28·90—29·10
Dinari	2·88—2·91
Leva	1·20—1·22
Drachme	2·12—2·16
Lire otomane	85·50—86·50
Napoleon	645—655·—